

Gotlands Ornitologiska Förening

c/o Måns Hjernquist
Snoder, Sproge
620 20 Klintehamn

Stockholms tingsrätt
Miljödomstolen
Box 8307
104 20 STOCKHOLM

Mål nr M 20062-05 Rotel 905

Synpunkter på tillståndsansökan enligt miljöbalken från Nordkalk AB för provbrytning av kalk inom fastigheten Bunge Ducker 1:64, Gotlands kommun

Gotlands Ornitologiska Förening vill framföra följande synpunkter på den provbrytning, som Nordkalk planerar på ovanstående fastighet. De inventeringar som genomförts rörande området naturvärden är nu klara vad gäller insekter, lavar, kärlväxter och fåglar. Dessa inventeringar pekar entydigt ut detta område, som varande extremt rikt på rödlistade arter. Därför kan inte vare sig provbrytning eller kalktäkt ske utan att påtagligt skada högt skyddade arter och miljöer, vars skyddsstatus fastställts inom Sverige och EU. Ansökan skall därför avslås.

Följande resultat föreligger från inventeringen av naturtyper, kärlväxter, fåglar samt en del i övrigt noterade fynd inom andra djurgrupper:

*Dessa **naturtyper** ingående i **EU:s Art- och Habitatdirektiv** finns företrädda inom täktområdet: 5130 Enbuskmarker nedanför trädgränsen, 6210 Kalkgräsmarker, 6410 Fuktängar med blåtåtel eller starr (vanlig biotop), 7230 Rikkärr samt nedanstående ”**prioriterade naturtyper**” – bevarandet av dessa naturtyper bedöms vara av hög prioritet inom EU: **6110 *Basiska berghällar, 6280 a) *Nordiskt alvar** (relativt vanlig naturtyp), **7210 *Kalkkärr med ag, 8240 *Karsthällmarker, 9010 *Västlig taiga** (dominerande naturtyp).

*Av fåglar upptagna inom **EU:s Fågeldirektiv** har sammantaget 13 revir hos 3 arter registrerats inom täktområdet. Dessutom har i närheten setts ytterligare 2 arter, varav åtminstone en art kan påverkas av kalkbrytningen. En av dessa arter är även rödlistad i Sverige. Följande arter och antal revir för angiven art har hittats: nattskärna (3 revir; även rödlistad VU), spillkråka (1 revir), trana (1 revir just nordost täkt), trädlärka (9 revir), ängshök (1 notering just nordost täkten; även rödlistad EN).

*Inom hela det tilltänkta täktområdets gränser har det hittats 19 arter upptagna i senaste **rödlistan för Sverige**. Klart över 100 fynd av dessa arter finns spridda över området. Ytterligare 3 arter har noterats i täktens omedelbara närhet. Av dessa är 14 arter med 116 fynd klassade som NT (Missgynnad), 5 arter med 38 fynd klassade som VU (Sårbar) samt 3 arter med 10 fynd klassade som EN (Starkt hotad) enligt denna rödlista. Följande rödlistade fågelarter har hittats inom täktområdet: NT: göktyta (1 revir), skogsduva (2 revir). VU: nattskärna (3 revir; även EU:s Fågeldirektiv). EN: ängshök (1 notering just nordost täkten; ingår även i EU:s Fågeldirektiv).

Följande fakta rörande täktområdet finns att hämta i tidigare beslut och aktuella förslag rörande Gotlands natur:

Stora delar av täktområdet (ca 60 %) är registrerade som skogliga nyckelbiotoper. Detta är den förmodade orsaken till att hela området i remissupplagan för ”Strategi för formellt skydd av skog i Gotlands län” från länsstyrelsen särskilt prioriterats för formellt skydd fram till 2010 med avseende på skogstypen hållmarkstallskog på kalk. Det utpekade området omfattar även skogar österut och västerut från täktområdet (längs tänkt sträckning för transportbandet) samt de båda Natura 2000-områden som finns nära täkten.

Hela täktområdet ingår i ett större område, som har bedömts vara av ”Riksintresse för Naturvärden”.

Cirka 20 % av täktområdets yta ingår i klass 1 och 2 enligt Våtmarksinventeringen

I direkt anslutning till täktens västra delar finns två Natura 2000-områden. I söder ligger Bräntings haid och i norr Bäste träsk. Mellan våtmarksområden i dessa Natura 2000-områden ligger den planerade täktens västra delar, där ett flöde passerar från det södra Natura 2000-området till det norra. Vid en brytning i täkten avskärs denna förbindelse för vattnet, vilket antingen dämms upp eller dräneras beroende på vilka åtgärder som vidtas i övrigt.

Eftersom inventeringarna under sommaren 2005 visat på områdets mycket höga naturvärden måste en samlad bedömning av både ansökan om provbrytning och ansökan om den slutliga täktverksamheten göras. **Redovisade naturvärden i inventeringarna rörande naturtyper, kärlväxter, lavar, svampar, insekter och fåglar bör i sin helhet komplettera handlingarna i ärendet rörande provbrytning. Härvid måste resultatet av svampinventeringen inväntas även om denna måste skjutas upp till hösten år 2006. Komplettering bör även göras vad gäller områdets mossflora under nästa växtsäsong.**

Synpunkter på provbrytningens effekter på fågellivet.

I den norra delen av det tilltänkta täktområdet planeras två provbrott. I närheten av dessa (inom 500 m) häckar följande fågelarter: nattskärna med 1 revir (rödlistad VU; EU:s Fågeldirektiv), skogsduva med 1 revir (rödlistad NT) och trädlärka med 2 revir (EU:s Fågeldirektiv). Vid provbrytning kommer sprängning, krossning, lastning och uttransport medföra betydande buller, vilket fortplantas ut över omgivande skog och kalkhällar. Åtminstone dessa fåglar, vars revir ligger inom 500 m från provbrotten kommer då att försvinna. Troligen påverkas även fåglarnas häckning längre bort från brotten på så sätt att boet överges t.ex. när sprängning sker vid provbrotten. Vid dålig väderlek finns då risk för att äggen hinner kallna och häckningen misslyckas. Påpekas bör att ingen inventering har skett bortom den i norr liggande Ojnarevägen. Vilka fågelarter, som häckar där är inte känt. Möjligen kan ängshök (rödlistad EN, EU:s Fågeldirektiv) häcka i Tväringsmyr, eftersom en hane med byte i klorna observerades flyga i denna riktning i slutet på juli 2005. Avståndet från provbrotten till Tväringsmyr är knappt 400m! Ängshök har en stark skyddsstatus både i Sverige och inom EU och dess häckningar får ej störas.

Uttransporten av kalkstenen planeras numera längs Ojnarevägen i norr och sedan söderut längs stigen just väster om Ojnaremyr samt östra delen av Nordkalks fastighet. De lastbilar,

som kommer att användas, medför också ett återkommande bullerproblem för de häckande fåglarna längs denna väg. Inom 500 m från vägens sträckning finns följande fågelarter och revir noterade: nattskärna med 3 revir (rödlistad VU; EU:s Fågeldirektiv), skogsduva med 1 revir (rödlistad NT), göktyta 1 revir (rödlistad NT), trädlärka 7 revir (EU:s Fågeldirektiv), spillkråka 1 revir (EU:s Fågeldirektiv), trana 1 revir (EU:s Fågeldirektiv).

Sammantaget kommer ett omfattande bullerproblem att uppstå för de häckande rödlistade och av EU skyddade fågelarterna vid en eventuell provbrytning. Flertalet häckningar kommer därvid att spolieras för de funna skyddsvärda fåglarna i täktområdet och dess omedelbara närhet. Ängshöken uppges vissa år häcka i det närliggande Ojnaremyr och kan då avskräckas från häckning på grund av det buller som uppstår från väster.

Även provbrotten kommer, trots sin till synes ringa area, att märkbart skada rödlistade arter i området. Detsamma gäller hotade arter längs den väg som skall tas i anspråk för kalkens transport från området. Provbrytningen bör ej tillåtas i detta skede, utan beslut om eventuell provbrytning, måste samordnas med beslut rörande täktverksamheten i området.

Som framgår av tidigare bedömningar rörande täktområdets höga naturvärden, vilka förstärks av de under året genomförda inventeringarna, måste detta relativt orörda naturområde enligt gällande lagstiftning sparas för framtiden. Då kan inte en provbrytning tillåtas i ett område där risken för ett senare avslag på täktverksamhet är uppenbar. Detta skulle enbart leda till att det skadas på ett otillbörligt sett för all framtid.

Detta leder till att all bedömning av området, både vad gäller provbrytning och senare täktverksamhet, måste samordnas till ett tillfälle. Därvid kan alla fakta sammanföras för att helhetsbilden skall bli så komplett som möjligt. Ett beslut kan sedan genomföras, där hänsyn tas till gällande lagstiftning och direktiv inom Sverige och EU.

Om trots dessa synpunkter tillstånd ges för provbrytning, får den ej ske under fåglarnas häckningsperiod (februari-augusti).

Sproge den 25 oktober 2005.

För Gotlands Ornitologiska Förening:

Måns Hjernquist, ordf.